

Ranokršćanski podni mozaici iz 5. stoljeća ponovno su otkriveni tijekom revizijskih arheoloških istraživanja na crkvenom i samostanskom kompleksu sv. Andrije u Betigi kraj Barbarige, a nakon izrade digitalne dokumentacije, planiraju se konzervatorsko-restauratorski radovi.

Revizijska istraživanja provedena su od 25. svibnja do 7. lipnja u suradnji Arheološkog muzeja Istre i Odsjeka za kršćansku arheologiju njemačkog sveučilišta Friedrich-Alexander-Universität Erlangen-Nürnberg, priopćio je Arheološki muzej Istre.

Kako navode, cilj istraživanja bio je ponovno otkrivanje i dokumentiranje mozaika pronađenih tijekom sustavnih arheoloških iskopavanja 1970-ih godina te izrada cjelovite digitalne dokumentacije lokaliteta, uključujući trodimenzionalni model nastao primjenom laserskog skeniranja i fotogrametrije.

Crkveni kompleks u Betigi smatra se jednim od najznačajnijih ranokršćanskih lokaliteta u Hrvatskoj izvan tadašnjih kasnoantičkih gradskih središta. Oko groba nepoznatog lokalnog sveca početkom 5. stoljeća podignuta je memorijalna trolisna kapela, takozvana cella trichora, ukrašena podnim mozaikom.

U razdoblju od 5. do 7. stoljeća kompleks se postupno proširio na trobrodnu baziliku, baptisterij, mauzolej, atrij s portikom i cisternom, a kasnije je bio posvećen sv. Andriji.

Arheolozi su tijekom ovogodišnje kampanje ponovno otkrili crno-bijeli mozaik u memorijalnoj kapeli i polikromni mozaik u središnjem brodu bazilike, izvijestili su iz Arheološkog muzeja. Osim bogatih geometrijskih i biljnih motiva, među kojima su bršljanove vitice, lotosov cvijet i motiv stabla života, posebnu vrijednost mozaicima daju četiri sačuvana natpisa.

Sustavna iskopavanja lokaliteta počela prije pedesetak godina

Arheološki muzej Istre pokrenuo je sustavna iskopavanja lokaliteta od 1975. do 1979. godine, a u tom razdoblju otkriven je crno-bijeli mozaik u trolisnoj kapeli te polikromni, tj. višebojni mozaik u središnjem brodu bazilike. Tada su otkriveni brojni izvorni arhitektonski elementi, ulomci ranokršćanskog liturgijskog i predromaničkog namještaja te velika količina pokretnih nalaza.

U sklopu ovogodišnje kampanje revizijskih istraživanja ponovno su otkriveni i dokumentirani ranokršćanski podni mozaici. Osim bogate kompozicije koja uključuje geometrijske i vegetabilne motive poput bršljanovih vitica, lotosova cvijeta i drva života, mozaici u Betigi ističu se zbog prisutnosti četiri natpisa.

Na jednom od njih spominju se Felicianus i Ingenua, za koje istraživači pretpostavljaju da su bili naručitelji mozaika, a možda i same memorijalne kapele. Natpis upućuje na mogućnost da je građevina izvorno bila posvećena Svima svetima, dok predromanički kameni natpis iz 9. stoljeća potvrđuje da je kompleks kasnije bio posvećen sv. Andriji.

Tri natpisa u bazilici svjedoče o donatorima koji su financirali izradu podnih mozaika. Među njima se ističe svećenik Dalmatius, koji je darovao sredstva za izradu oko 26 četvornih metara mozaika, kao i imućni supružnici Aquilinus i Urania te Florentius, koji su također financirali izradu dijelova bogato ukrašenog poda.

Nakon pola stoljeća u Betigi ponovno otkriveni ranokršćanski mozaici iz 5. stoljeća

Kategorija: ISTRAAžurirano: Petak, 24 Srpanj 2026 13:24

Objavljeno: Petak, 24 Srpanj 2026 13:24

Iz Arheološkog muzeja Istre ističu da su se od posljednjih konzervatorsko-restauratorskih zahvata, provedenih krajem 1970-ih i početkom 1980-ih godina, na mozaicima pojavila nova oštećenja, zbog čega će uskoro započeti njihova obnova.

U istraživanjima su, uz voditelja Emila Kmetića-Marceaua i kustosa Josipa Seličanca iz Arheološkog muzeja Istre, sudjelovali dr. sc. Arabella Cortese s njemačkog sveučilišta Friedrich-Alexander-Universität Erlangen-Nürnberg te osmero studenata toga sveučilišta.

Nastavak revizijskih istraživanja planiran je za 2027., kada će se istraživanja proširiti na prostorije nekadašnjeg samostanskog sklopa. Nakon završetka konzervatorsko-restauratorskih radova lokalitet će, uz prethodnu najavu Arheološkom muzeju Istre, biti otvoren za posjetitelje. (Hina)

